Ч. 266 Второк 28 падолиста (10 грудня) 1895. Рік V.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:
за цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
за цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

Надїлене баретом Є. Ем. Кардинала Сильвестра Сембратовича.

Минувшої суботи відбуло ся у Відни в придворній церкві торжество вложеня Є. Вел. Цісарем кардинальского барету Є. Еміненциї папскому асистентови престола і римскому ґрафови Кардиналови Сильвестрови Сембратовичеви. Рівночасно вложив Є. Вел. Цісар кардинальский барет на голову також кн. архіепіскопови зальцбурґскому дрови Іоанови Галлерови. Було то отже подвійне торжество, котре відбуло ся в той спосіб:

Придворна церков була сьвяточно украшена; стіни були вкриті червоним дамастом, а цілий великий престол був прибраний цьвітами і ясків від множества сьвітла. О 10 год. перед полуднем з'явили ся оба папскі аблеґати монсиньор кн. Фердинанд Крой і монс. Павло Бавмґартен зі своїми опатами а двірский фурір завів їх до церкви. По короткій молитві зложили оба аблеґати на чотирох золотих тацах на великім престолї, по тій стороні де лежить евангеліє, барети і папскі бреве. Таци накрито відтак червоним тафетом.

Оба аблеґати поїхали відтак по кардиналів: монс. Бавмґартен до старого університету по Кард. Сембратовича, а кн. Крой до архієп. палати по кард. Галлера. Оба опати Компанїсе і др. Бром остались в церкві. О 11 год. явились в церкві кард. Ґруша і папский нунций Аліярді. Коли тимчасом вся двірска дружина зібрала ся в церемонійних комнатах, приїхали оба кардинали в парадних каритах. В двох перших парокінних каритах їхали папский ґвардист Петромаркі і духовні особи, що супроводжали кардинала Сембратовича, а в третій шестикінній їхав Є. Ем. Кардинал Сембратович з аблеґатом, монс. Бавмґартеном. По Кард. Сембратовичу над'їхали в такім самім порядку карити з кард. Галлером.

Скоро над'їхали кардинали, сторожа двірска спрезентувала карабіни і кардиналів заведено до церемонійних комнат. В першій лицарскій комнаті станули попереду комнатні фурірі і повели кардиналів з їх окруженєм до передної комнати; тут повитав кардиналів старший майстер церемоній ґр. Гуніяді, а в комнаті тайних радників старший двірский гр. Травмансдорф. Звідси пішли всі до церкви, де в закристиї аблеґати убрали на себе ризи церковні. Точно о 11 год. з'явив ся Є. Вел. Цісар з цілим двором в церкві — перед тим ще увійшли оба кардинали у фіолетових ризах епіскопских і в цукеттах. Коли Є. Вел. Цісар вступав на трон, уставлений побіч великого олтаря, заграла музика. В церкві явили ся також міністри і богато найвисших достойників цивільних і войскових.

Кард. Ґруша відправив відтак службу Божу а Є. Вел. Цісар, сївши по службі божій на троні, дав знак, що може розпочати ся церемонія. Аблеґат мон. Бавмґартен взяв тогди тацу з папским бреве, склонив ся тричи перед Монархом і промовив по латині, а відтак приклякнув і подав бреве Монарсї. Цісар доторкнув ся его і дав призволене, щоби его відчитано. Опат отворив бреве і відчитав в голос та віддав відтак грамоту урядникови церемонійному а той дав єї директорови церемоній. Так само відчитано опісля бреве для кард. Галлера. По тім взяли оба аблеґати таци з баретами (кардинальскими капелюхами) і подали їх Монарсї. Монарха накривши голову ґенеральским капелюхом, взяв один барет і вложив его на голову кардинала Сембратовича, а відтак другий барет на голову кар. Галлера. Підчас того клячали кардинали на найвисшім ступени престола. Опісля встали они, відкрили голови і станули по середині великого престола, заспівано „Тебе Бога хвалим“, а коли всї повклякали, вложив кардинал Сембратович барет на голову і уділив всім присутним благословеня. По скінченій церемониї вернув Монарх до Палати а кардинали пішли до закристиї, де убрали ся в кардинальскі одежи і зараз пішли на авдиенцию до Є. Вел. Цісаря. По авдиенциї від'їхали з такою самою парадою, з якою приїхали.

З Ради державної.

На суботнїшнім засїданю Палати послів вела ся дальша дебата над законом о інспекторах гірничих, а відтак прийшло на порядок дневний пильне внесене пос. Барайтера в справі постанов для охорони свободи виборів а під конець засїданя завелась коротка але вельми характеристична дискусия над розділом роботи на нинїшне (понедїлкове) засїданє. Президент Палати подав до відомости, що на понедїлковім засїданю стане між иншим на порядку дневнім ґенеральна дебата над буджетом. — Тогди забрав голос пос. Крамарж (Молодочех) і спитав президента Палати, чи він не схотїв би скликати нараду предсїдателїв клюбів, щоби они постановили, як має ся розділити робота, а відтак чи президент хоче може, щоби за ґенеральною дебатою буджетовою слїдувала зараз специяльна дебата. Президент Палати відповів, що хоче, щоби за ґенеральною дебатою слїдувала специяльна.

2)

Дещо з технїки.

I.

Новочасна вандрівка народів. — Кілько зелїзниць на сьвіті а кілько кораблїв. — Як роблять ся шини і колеса від ваґонів. — Чоловік а машина. — Мала сила а велика робота. — Переношене домів в Америцї. — Чому конем міряють силу машин? — Як мірить ся електрику, або що значить година „ватів“ і „кільо-ватів“.

(Дальше).

Чоловік своїм тілом то справдешна машина: як би не наповняв що дня свого кітла, не додавав материялу до паленя, то машина би наконець застигла і перестала робити. Чим лїпший материял і чим лїпше він горить, тим лїпше робить машина — тим лїпше робить і чоловік, розуміє ся, коли хоче. Наповнить чоловік свій котел за мало або за богато, не огріє машини добре або запалить в нїй за богато, то машина его може попсувати ся; а в другім случаю не робить так, як потреба, а часто треба кликати такого, що уміє ту машину направити. Але остаточно як дїйстна машина, так і чоловік з'уживає ся; поодинокі части машини зачинають неправильно дїлати, не держать ся добре купи, хитають ся, скриплять, аж остаточно ціла людска машина розлїтає ся, а чоловіка прячуть як розбиту машину до комори, в котрій вже сьвіта божого не видко.

Коли-ж чоловік машина, то добре би знати, кілько роботи може він робити, значить ся, кілько у него сили, щоби н. пр. на день виконати як найбільшу механїчну роботу, т. є таку, при котрій не треба робити головою, лиш руками або ногами, н. пр. молотити ціпом, опихати на ступі, крутити корбою, кидати землю і т. д. Обчислено, що слабий робітник, чи він робить 12, 10 або лиш 8 годин, зуживає на день пересічно 127.415 кільоґрамів сили на роботу, значить ся, на секунду трохи більше як 6 кільоґрамів.

Як то? — спитає хтось. А хиба-ж силу чоловіка можна важити? — Се річ трохи не ясна і длятого треба єї пояснити.

Насамперед треба знати, що то таке сила. Ба, коли бо самої сили анї не видко, анї не можна єї взяти в руки. Ну, за то видко, що сила робить, а по роботї видимо силу. Коли чоловік возьме на плечі міх пшеницї, що важить 50 кільо, то чує, що той міх пшеницї тисне на него. Аби удержати его на собі, мусить він добути з себе силу на 50 кільо; коли не добуде, то або сам упаде, значить ся, міх пшеницї повалить его, або кине пшеницю на землю. Так само тисне міх пшеницї на вагу, коли его на нїй поставити. Можна длятого сьміло сказати, що сила єсть то тиснене одної річи на другу. Чи мішок з пшеницею тисне на чоловіка, чи чоловік на мішок, то на одно виходить. Коли-ж якась річ тисне на другу, то кажемо, що она важить, має вагу. Силу можна длятого мірити на вагу.

Але сама вага ще недостаточно означує силу, бо малою силою можна зробити більшу. Чоловік н. пр. не може піднести віз з набором, що важить 10 сотнарів, але коли підложить під него підойму, то его піднесе нею. В Америцї переносять тепер досить часто цїлі доми, і то доми, що мають кілька поверхів, з одного місця на друге, а уживають до того розмірно досить малої сили, але, розуміє ся, тою малою силою роблять велику, котра двигає цїлі доми. Якось недавно тому перенесено там навіть цїлий дім зі всім що в нїм було з одного міста до другого. А було то так:

Якийсь янкі поставив собі за 5.000 доларів (на наші гроші 12.000 зр.) дім в містї Сітль (Seattle), що єсть в державі Вашінґтон в північній Америцї над самим берегом Великого або Спокійного океана. За кілька лїт мусїв він перенести ся до міста Олімпія, що лежить також над морем але на 96 кільометрів (майже 12 миль) дальше на полудне від Сітль. Він не мав гроший, щоби в Олімпії поставити собі другий дім, а той дім в Сітль не хотїв нїхто купити. Практичний янкі пішов до голови по

Пос. Люеґер думав очевидно, що Молодочехи схотять робити опозицию і будуть противити ся тому, щоби буджет залагодити ще перед съвятами і длятого промавляв за тим, щоби не брати тепер під нараду буджету а радше який инший важний проект закона от н. пр. закон о ренті, а остаточно поставив таки внесене, щоби буджет усунути з порядку дневного слідуючого засіданя. Крамарж відповів тогди Люеґерови, що він і всї Молодочехи уважають залагоджене буджету за дуже пильну справу і не думають против неї виступати; єму ходило лиш о то, чи би по ґенеральній дебатї над буджетом не можна взяти під нараду ще деякі важнїйші проекти. Остаточно внесене Люеґера відкинено. За внесенем его голосували лиш він сам і шість его товаришів. — Хід наради на суботнїшнім засіданю був слідуючий:

Насамперед ухвалено в другім читаню закон о інспекторах гірничих і постановлено, що закон сей має стати правосильним з днем 1 липня 1896 р. Відтак завела ся дискусия над пильним внесенем Барайтера в справі постанов для охорони свободи виборів. Пос. Барайтер мотивував потребу свого внесеня тим, що незадовго мають відбути ся вибори до віденьскої ради громадскої а також вибори до сойму і Ради державної суть вже за плечима. Бесїдник наводив відтак приміри всїляких надужить при виборах і просив, щоби его внесене передати комісиї для закона карного. — Мін. справедливости ґр. Ґляйспах заявив, що правительство єсть прихильне пильному внесеню Барайтера. В засадї не має правительство нїчого противного наміру сего внесеня, а що-до законних постанов, то правительство застерігає собі заняти в комісиї становище супротив поодиноких параґрафів сего закона. — Пос. Пінїньский ставив внесене, щоби внесене Барайтера передати постійній комісиї для закона карного. — Пос. Менґер промавляв також за переданем того внесеня постійній комісиї для закона карного, бо казав, що підпирає всї внесеня, котрі мають за цїли охорону і правильність акциї виборчої. Головно треба старати ся о то, щоби вступ до льокалю виборчого не був так утруднений, щоби цїлі ґрупи виборцїв не мали можности виконувати права виборчого. Промавляв ще пос. Люеґер, котрий згадав про вибори пос. Трахтенберґа в Коломиї і сказав, що Трахтенберґ задержав 700 карт леґітимацийних, щоби они не дістали ся в руки прихильників Бльоха, котрий зложив свій мандат під напором кола польского. Сказав також, що пос. Демеля вибрано на Шлеску ковбасками. — Пос. Брзорад заявив именем молодоческої партиї, що годить ся на внесене Барайтера. — Палата ухвалила відтак одноголосно пильність внесеня і передала его постійній комісиї для закона карного.

По інтерпеляциях пос. Менґера і Доберніґа меншої ваги, слїдувала відтак згадана вже дебата над установленем порядку дневного нинїшного засіданя. Президент Палати заявив, що скличе нараду предсїдателїв клюбів, котрі рішать, чи по ґенер. дебатї буджетовій треба буде взяти під нараду ще якийсь инший проект закона. Внесене Люеґера відкинено.

Перегляд полїтичний.

Є. Ем. Кардинал Сембратович приїде до Львова в четвер дня 12 с. м. о 1 год. 58 мін. по полудни. Рада міста Львова ухвалила повитати Кардинала промовою президента міста на двірци, а відтак зложити ему поклін в палатї; завізвати мешканцїв Львова до як найбільшої участи в торжестві; завізвати цехи, щоби разом з музикою Гармонії явили ся перед двірцем і вивісити хоругви о барвах міста на ратуши.

Вчера відбували ся у всїх частях Відня збори женщин антисемітöк, на котрих промавляно за антисемітскою прасою. На трох зборах промавляв Люеґер, а на двох кн. Ліхтенштайн.

Новинки.

Львів дня 9 грудня 1895.

— **Іменованя.** II. Мінїстер судівництва іменував судию повітового Кар. Могильницкого в Вишнївчику радником суду краєвого, полишаючи его на становищи начальника тамошного суду повітового. Дальше іменував п. Мінїстер заступника прокуратора державного Мечисл. Моравского в Самборі радником суду краєвого при окружнім судї в Коломиї. Відтак іменував п. Мінїстер судиїв повітових: Алоїс. Бравна в Старій Соли, Володим. Гузара в Потоцї Золотім і Волод. Яновского в Березові секретарями ради при окружнім судї в Коломиї, а судиями повітовими: ад'юнкта суду повітового в Лопатинї Ів. Ярину для Старої Соли, ад'юнктів судових Макс. Фінкельштайна в Бережанах для Березова, Йос. Лехицкого в Коломиї для Заболотова та ад'юнкта повітового суду Фридр. Маєра в Раві для Золотого Потока. — Заступниками прокураторів державних іменував п. Мінїстер судівництва: ад'юнкта суду повітового Дион. Гайдера в Чорткові для Самбора; дальше ад'юнктів судових: Волод. Михальского в Чернівцях для Черновець, Флор. Малиновского в Станіславові для Станіслава і Йос. Сваричевского в Самборі для Самбора. — Ад'юнктами суду повітового іменував п. Мінїстер судівництва авскультантів: Едв. Дзьобановского для Тлустого, Ігн. Кавецкого для Збаража, Волод. Кульчицкого для Лопатина, Льва Бережницкого для Грималова і Володим. Русина для Радехова.

— **Перенесеня.** II. Мінїстер судівництва переніс ад'юнктів суду повітового: Ем. Голубовского з Радехова до Рави, Ів. Анґельчиковского зі з Збаража до Чорткова, Жигм. Фінкельштайна з Тлустого до Бучача і Ем. Білинкевича з Грималова до Галича.

— **Відзначеня.** Є. Вел. Цїсар надав пенсионованому інспекторови податковому Марк. Зволиньскому золотий хрест заслуги з короною.

— **Є. Е. п. Намістник** кн. Евст. Санґушко прибув до Кракова в четвер вечером, де его до-

---

розум а до інжинїрів по раду, та ось що зробив: купив в Олімпії ґрунт, а інжинїри за невеликі гроші двигнули цїлий дім так як стояв, висадили его на зроблену умисне до того тратву і перевезли з Сітль до Олімпії і там поставили на закупленім ґрунтї.

В Чікаґо і других великих містах американьских буває тепер часто, що перевозять цїлі доми з одної улицї на другу, найчастїйше доми деревлянні, на один і на два поверхи; більші і масивні доми, як н. пр. двірцї на зелїзницях пересувають часом на нові фундаменти о метер або й кілька дальше від старих. Не дуже великі доми пересувають в той спосіб: Насамперед підкладають під цїлий дім руштоване з бальків а відтак під то руштоване підсувають два величезні бальки сполучені з собою поперечками. Під ті бальки підкладають зноз деревлянні валки, на котрих дім має котити ся. Коли вже все готове, причіпляють до підложених під руштоване двох бальків кружела, а против них вбивають на улици два стовпи, на котрих суть також кружела. Перед кождий з тих стовпів уставляють по одній віндї. Коли вже все готове, пересилюють попід кружела на бальках під домом довгий а міцний ланцух, так, що один его конець іде з правого кружела до лївого стовпа, а звідтам через кружело на нїм до лївої вінди; другий же конець ланцуха з лївого боку іде через кружело на бальку до правого стовпа а звідси знов до правої вінди. Тепер зачинають робітники крутити віндами, ланцух навиває ся на них, а дім іде на валках. Скоро під'їде аж під стовпи з кружелами, витягають ті стовпи і вбивають знову трохи дальше на улици та знову тягнуть дім, і так дальше, доки аж не затягнуть его на призначене місце. Малу силу робітників збільшають вінди та кружела. Буває часом і так, що в такім домі, котрий пересувають, сидять навіть люди і їм так само байдуже, що дім пересувають, як у нас байдуже людем, коли над ними кладуть новий дах на хатї. За той час, коли дім іде улицею, не їздять вже по нїй вози та й людий мало ходить.

Не єсть то впрочім нїчого нового, бо давнїйше, коли у нас було більше деревляних церков, переношено їх також з місця на місце. Лиш наші люди не знали добрих способів до того і дуже мучили ся при такій роботї; одиноким приладом при тій роботї була лиш проста підойма. Згадаємо тут ще, що в осени минувшого року перенесено в Штравбінґ в Баварії великий міст на Дунаю, що важив 7000 сотнарів. Рано о пів до осьмої стали его переносити, а по полудни о пів до четвертої станув він вже на новім місци о 15 метрів дальше долї рікою.

На сих примірах видимо, що то значить сила та як і яку она може робити роботу; видимо також, що при помочи підойм, кружел та вінд можна з малої сили зробити так велику, що она аж може тягнути доми і двигати великі мости. Вернїм же тепер назад до самої сили.

Сказати, що чоловік або машина має таку а таку силу, то ще за мало; треба ще знати, яку роботу може робити тота сила. А сила, як бачимо, робить тогди роботу, коли якусь річ н. пр. двигає або тягне (розсуває, розрізує, розколює і т. д.). Чим більше треба сили, щоби щось двигати або тягнути, чим дальше, або чим висше треба щось тягнути або двигати, тим більша робота. Коли хтось двигнув 50 кільо на метер високо, то вже зробив роботу; ужив до неї 50 кільоґрамів сили. Коли-ж хтось двигне 50 кільоґрамів на 2 метри високо, або потягне їх на 2 метри далеко, то зробить два рази так велику роботу; двигне їх на 3 метри, то зробить три рази так велику роботу і т. д. З того видимо, що робота складає ся із сили, якою двигає ся або тягне ся якусь річ і з дороги, котрою двигає ся або тягне ся якась річ. Ціп в руках молотїльника робить також дорогу, раз в гору другий раз в долину; сокира у рубача так само, она перебігає дорогу так скоро і з такою силою, що аж вбиває ся в дерево і там робить собі дальшу дорогу, розколюючи дерево. При однаковій силї буде робота тим більша, чим більша дорога. А що силу міряємо, як вже сказано на кільоґрами а дорогу на метри, то кожду роботу чи то чоловіка, чи коня, чи машини мусимо міряти на кільоґрами і метри разом, або, як то каже ся, на метричні кільоґрами. І для того кажемо: чоловік, кінь, машина робять таку роботу, котра має таку саму вартість, що піднести або потягнути тілько а тілько (н. пр. 50) кільоґрамів на один метер високо або далеко.

Тепер вже стане нам трохи яснїйше, що то значить, коли каже ся, що слабий робітник уживає пересічно на день 127.415 кільоґрамів сили. То значить, що коли-б той робітник позбирав всю свою силу до купи, що ужиє єї через день до роботи, то міг би нею двигнути 127.415 кільоґрамів (або звиш півтретя тисяча сотнарів) на один метер високо, або на відворот, міг би 1 кільоґрам двигнути на 127.414 метрів високо.

З того вже видимо, що значить робота чоловіка (а так само коня або машини); але при тім ще одна річ неясна. Звістно прецї, що коли один молотїльник зібє 2 копи за три днї, то він зробить таку саму роботу як і той, що зібє 2 копи за день. Сама робота не має нїякого дїла з часом, бо можна ту саму роботу зробити або в коротшім або в довшім часї. Правдиву вартість роботи можемо аж тогди означити, коли визначимо якийсь час для неї, н. пр. одну секунду. Як велика буде робота якоїсь сили в одній секундї, така буде й правдива вартість роботи. Ту величину роботи, яку виконує якась сила в одній секундї, називаємо успіхом сили. Аж успіх сили дає нам правдиву вартість роботи. Чи хтось піднесе 50 кільоґрамів на один метер в одній секундї, чи в двох або трох і т. д., то его робота буде все тота сама; він не зробить більшої роботи, як 50 метричних кільоґрамів; але успіх его сили буде за кождий раз инший, бо коли він піднесе 50 кільо на метер високо в одній секундї, то успіх сили буде такий як і робота, значить ся, 50 метричних кільоґрамів; коли-ж піднесе 50 кільо

жидали на двірци представителї властий державних і автономічних. В пятницю рано візитував Є. Ексцеленция в товаристві делеґата п. Лясковского школи, а о годинї 12-тій почав удїляти авдиенций. На обідї був Є. Е. п. Намістник у князя єпископа краківского.

— **Холера.** На день 6 грудня с. р. лишило ся з попередних днїв 10 недужих осіб в лїченю. Дня 6 с. м. занедужала одна особа в Нижбірку новім, гусятиньского повіта, померли дві особи, а лишило ся в лїченю 9 осіб.

— **Огні.** В Лишни повіта дрогобицкого, вибух дня 4 грудня о годинї 8½ вечером огонь і знищив 23 господарств, з котрих декотрі доперва перед півтора року були погоріли. Огонь почав ся від оборога сїна з недослїдженої доси причини, а спинив ся на послїднїй хатї під полем, де не мав уже що пожирати. Ратунок був неможливий. Щасте, що більша часть господарів була обезпечена, а все-таки з огляду на зимову пору нужда погорільців велика. А огонь се в Лишни другий уже сего року, бо в маю погоріло 25 господарств і згинуло в огни пятеро людий.

— **Нова друкарня в Чернівцях.** Урядова Czernowitzer Ztg. оголошує, що товариство „Руска Рада" одержала концесию на друкарню для видаваня газети „Буковини".

— **Крах віденьскої біржи** вже закінчений. Дня 4 грудня відбула ся лїквідация диференций біржевих з листопада, а хоч загальна квота, яку спекулянти віденьскої біржи мали вирівнати, досягла десяти мілїонів, то однак того дня вже не зголошено нїякого нового банкротства і на чорнїй таблици віденьскої біржи не виписано нїякої фірми. До виходу з критичної ситуациї допоможено собі двояким способом: раз що курси з днїв краху підвисшено, а друге тим, що деякі фірми заявили готовість вирівнати диференциї лиш зобовязань на віденьскій біржи, а відмовили заплатити страту з гри на берлиньскій біржи. Правда, що се друге средство некоиче чесне і захитає кредитом віденьских біржевиків, але оно уратувало многих від банкротства.

— **Нещастна пригода.** Дня 29 падолиста вертало пятьох селян з лїса в Ульвівку, сокальского повіта. Коли прийшли над ріку Буг, треба їм було переправитись через неї до села. Однако пором не іпов вже, бо обмерз, а лїд був ще такий тонкий, що пішки перейти не можна було. Длятого селяни взяли стояче на березї човно, прорубали лїд і спустивши човно на воду, всїли всї до него та стали так переправляти ся, що веслами ломили перед човном лїд і поволи носували ся наперед. Але в човнї було ховзко; один з селян поховз ся, човно перевернуло ся і всї пять упали в воду. Двох недало ся пірвати водї під лїд, они ломили его перед собою руками і дістали ся до такого місця, де могли стати на ноги. Трех других пірвала вода під лїд і понесла. Але одному з них удало ся майже судом спасти, Іменно, коли его вода несла, заплив він недалеко берега на мілке місце. Тут почув під собою землю і проломивши лїд головою, станув по шию в водї. Люди, що були на березї, поспішили ему з помочию і майже непритомного вже від студени добули его на берег. Прочі два потонули і навіть їх тїла не можна добути, бо ріка покрила ся грубим ледом. Оба полишали жінки і дїти.

— **Сумлінність.** В Парижи жие робітник Юліян Шатен, котрий вже від довшого часу не мав жадного заняття. Оногди він через 4 дни нїчого не їв і длятого рішив втопити ся в Секванї. По дорозї знайшов пакунок, в котрім було 150.000 франків. Сейчас пішов на полїцию і віддав цїлий пакунок. Урядник побачив перед собою дуже нужденного чоловіка, отже запитав про его житє, а довідавши ся, що він вже через чотири дни нїчого не їв, подарував ему 10 франків. На другий день зголосив ся богатий Американець по гроші і похваливши находника за его сумлїнність, подарував ему 5.000 франків. Вінци він питає, чи находник й тепер ще думає о самоубийстві, а сей відповів: нї, тепер оженю ся з бідною дївчиною і будемо щасливо з собою жити.

Телеґрами.

Берлин 9 грудня. В послїдних днях були страшні бурі в цїлій Німеччинї і Бельгії та на Балтийскім і Північнім мори і наробили великі шкоди.

Константинополь 9 грудня. Саід-паша крие ся все ще в анґлїйскій амбасадї, котру турецкі аґенти дуже пильнують, сподїваючись, що Саід-паша хоче втечи до Анґлії. Анґлїйский амбасадор запротестував против поступованя Порти.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1895, після середно-европ год

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	11·	4·55	10·25	6·45	—
Підволочиск	—	1·56	5·46	—	9·50	10·20	—
Підвол. з Підзам.	—	2·10	6·	—	10·14	10·44	—
Черновець	6·15	—	—	10·30	2·40	—	—
Черновець що понедїлка	—	—	—	10·35	—	—	—
Стрия	—	—	—	5·25	9·33	—	7·38
Сколього і Стрия	—	—	—	—	—	3·00	—
Белзця				9·15	7·10		

Приходять з

Кракова	1·22	5·10	8·40	7·00	9·06	9·00	—
Підволочиск	2·25	10·00	—	8·25	5·00	—	—
Підвол. з Підзам.	2·13	9·44	—	8·12	4·33	—	—
Черновець	9·50	—	—	1·32	7·37	—	—
Черновець що понедїлка	—	—	—	6·17	—	—	—
Стрия	—	—	—	12·05	8·10	1·42	—
Сколього і Стрия	—	—	—	9·16	—	—	—
Белзця				8·00	4·40		

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Час подаємо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского: коли на зелїзници 12 год., на то львівскім годиннику 12 год. і 36 мін.

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Поїзд блискавичний до Львова 8·40 вечер, з Кракова 2·04 по полудни, з Відня 7·04 рано.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

в 2 секундах, то успіх сили або величина роботи в однїй секундї єсть вже о половину менша т. є. лиш 25 метричних кільоґрамів. В 3 секундах буде успіх сили вже о третину менший, в 4 секундах о четверту часть і т. д., иншими словами сказавши: успіх сили або величина роботи, яку якась сила виконує в якіймсь часї, буде тілько разів менший, кілько секунд треба на виконанє тої роботи. Коли отже хочемо означати правдиву вартість якоїсь механїчної роботи, то мусимо обчислити успіх еї сили, значить ся, як велику роботу робить та сила в однїй секундї. Кілька примірів то лїпше покаже.

Якийсь чоловік, що важить 72 кільоґрами, виходить на гору 1000 метрів високу, за дві години. Він двигає вагу свого тїла, отже за кождим метром робить 72 метричних кільоґрамів роботи, або на 1000 метрів зробить 72.000 метр. кільоґрамів в 2 годинах. Обчислїм години на секунди, то буде то значити 7.200 секунд. Розділїм же ті метричні кільоґрами на 7.200 секунд, то на кожду припаде по 10 метр. кільоґрамів або: успіх его сили єсть 10 метр. кільоґрамів на секунду, значить ся той чоловік робить на секунду 10 метр. кільоґрамів успішної роботи. — Якийсь робітник, що важить 75 кільоґрамів, двигає на 20 метрів далеко міх зі збіжем ваги 50 кільоґрамів через 2 мінути. З яким успіхом робить его сила? — Насамперед мусить він двигати вагу свого тїла а відтак і вагу збіжа, отже разом аж 125 кільоґрамів на 20 метрів далеко; робить отже в двох мінутах 20 разів по 125 кільоґрамів або 2500 метричних кільоґрамів роботи; 2 мінути значить 120 секунд; розділїм ту его роботу на ті секунди, то припаде на секунду трохи більше як 20 метричних кільоґрамів успіху его сили. Мусїв би то бути хиба якийсь незвичайно сильний чоловік, бо обчислено, що успіх сили сильного чоловіка може виносити що найбільше 10 метр. кільоґрамів на секунду; успіх сили слабого чоловіка єсть лиш 6 метр. кільоґрамів на секунду, а середного 8 метр. кільоґрамів.

Подібно обчислено також і силу коня. Успіх сили сильного коня єсть 75 метр. кільоґрамів, то значить, що сильний кінь може в однїй секундї потягнути 75 кільоґрамів на метер далеко; середно сильний кінь потягне 57 кільоґрамів, а слабий лиш 40. Коли тепер порівнаємо силу чоловіка з силою коня, то покаже ся, що слабої сили чоловік (а таких єсть найбільше) має ледви дванайцяту часть тої сили, що сильний кінь, а трохи менше як сему часть тої, що кінь слабий. Правда, що й чоловік може показати таку силу як і кінь, але лиш на дуже короткий час. Коли якийсь чоловік підесе н. пр. 37 і пів кільоґрамів за пів секунди на метер високо, то успіх его сили єсть такий самий як сили коня в секундї т. є 75 кільоґрамів; але коли би ему прийшло ся той тягар раз враз підносити, то би вже тої штуки не доказав.

Коли вже тепер знаємо, яка єсть сила коня і що то значить, коли каже ся, що успіх кіньскої сили єсть 75 метричних кільоґрамів на годину, то можемо тепер відповісти на питанє, длячого силу машин міряють силою коня. В копальнях в Анґлії уживано давнїйше коний до роботи; коли відтак замість коний заведено парові машини, то властителї копалень казали: машина робить то само, що тілько а тілько коний — і сей звичай лишив ся аж до нинї. Кажемо н. пр.: машина має силу 250 коний. Щоби ж знати правдиву силу машини, то треба памятати, що сила коня значить 75 метричних кільоґрамів на секунду. Машина о силї 250 коний може отже в однїй секундї двигнути на метер високо 250 разів по 75 кільоґрамів, має длятого силу 18.750 метричних кільоґрамів. Суть кораблї, на котрих парова машина має н. пр. силу 2000 коний; успіх сили такої машини єсть 150.000 метричних кільоґрамів на секунду.

(Дальше буде).

І Н С Е Р А Т И.

С. Спітцер у Відни

поручає

Товари камінні і шамотові.

Плити білі і кольорові. — Насади коминкові. Комплетні уряджeня для стаєн і обор.

На жадане висилаємо катальоґи.

Заступники для Галичини і Буковини

Гамель і Файґель

у ЛЬВОВІ, улиця Коперніка число 21.

ГАЛИЦКИИ БАНК КРЕДИТОВИИ

почавши від 1 лютого 1890 поручає

4% Асигнати касові

з 30 дневним виповідженем

3½% Асигнати касові

з 8 дневним виповідженем, всіже знагодячі ся в обігї

4½% Асигнати касові

з 90 дневним виповідженем, будуть опроцентовані почавши від дня 1 мая 1890 по 4 проц. з дневним терміном виповідженя.

Львів, дня 31 січня 1890. 7 **Дирекция.**

Інсерати

(„оповіщеня приватні“) як для „Народної Часописи“ так також для „Газету Львівскої“ принимає лиш „Бюро Дневників“ **ЛЮДВИКА ПЛЬОНА**, при улици Кароля Людвика ч. 9, де також знаходить ся Експедиция місцева тих газет.

Найдешевше жерело закупна в Галичині

також на рати.

На теперішну пору надійшли вже великі транспорти диванів, хідників, диванів для їдальней і комнат дитинних, стінних, церковних і перед престоли. Надто портиери вовняні, занавіси коронкові, колдри, коцики до подорожи, дери на коні і санки, вкінци капи на ліжка і столи по дуже низьких цінах.

Великий вибір правдивих диванів перских і смирненьских. Задивляючо дешеві артикули декорацийні хиньского і японьского виробу.

Щоденно одержуємо нові посилки до ріжних відділів нашого маґазину, як прим. блюзки, костюми, шляфрочки, капелюші дамскі і дитинні, плащики, суконки дитинні і убраня для хлопчиків, біле Єґера, вироби волічкові, рукавички, панчохи, кальоші росийскі, парасолї від дощу, артикули футряні, як зарукавки, ковнїрі, шапочки, коронки, вставки, воальки і т. д.

П. Т. Войсковим, державним і приватним урядникам також пп. властителям дібр, оо. духовним і учителям **улекшуємо закупно запроваджаючи часткові сплати.**

Цїнники gratis і franco. 83

Листи і замовленя просимо адресовати:

До заряду Віденьского маґазину

„Au Louvre“

у Львові, площа Капітульна число 3.

С. Кельсен у Відни

поручає

Кльосети в перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем. — Збірники на воду. — Комплетні уряджeня купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ

Львів ГАМЕЛЬ і ФАЙҐЕЛЬ Коперніка 21.

На жадане висилає ся катальоґи.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові

улиця Кароля Людвика число 9, приймає

абонамент на всі дневники по цінах оригінальних.

З друкарні З. Ловиньского під зарядом В. І. Вебера.